

Nemzetpolitikai összefoglaló

2016. 10. hét

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

NPKI | NEMZETPOLITIKAI
KUTATÓINTÉZET

Johannis megfosztotta érdemrendjétől Tőkés Lászlót

Visszavonta Klaus Johannis államfő Tőkés Lászlótól a Románia Csillaga érdemrend lovagi fokozatát. Döntéséről csütörtök délutáni sajtótájékoztatóján számolt be az államelnök. Johannis emlékeztetett, hogy az európai parlamenti képviselőt elődje, Traian Băsescu elnök tüntette ki 2009-ben, majd Tőkés nyilatkozata miatt az érdemrend becsületbírósa a kitüntetés visszavonására tett javaslatot. Február 25-én kihirdetett ítéletében a legfelsőbb bíróság elutasította az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács elnökének az ügyben beterjesztett fellebbezését. A román államfő nem indokolta meg a visszavonásról hozott döntését, szavaiból azonban az a következtetés vonható le, hogy szerinte Tőkés László nem tartotta tiszteletben Románia alkotmányát. „Amikor a román állam elismerésben részesít valakit, jutalmazza a kitüntetettet, el akarja ismerni az érdemeit. Ezzel egy időben a kitüntetettnek el kell ismernie Romániát, az alkotmányt és az alaptörvény alapját képező értékeket” – jelentette ki Klaus Johannis.

Tőkés László szerint a neki adományozott román állami kitüntetés visszavonásával Klaus Johannis államfő és a visszavonást javasoló becsületbírósa megkérdőjelezte Románia jogát, hogy felléphet a határon túli románok védelmében. Tőkés László, aki jelenleg az Európai Parlament képviselője (Fidesz-KDNP), egy nagyváradi sajtótájékoztatón reagált pénteken a Románia Csillaga érdemrend csütörtöki visszavonására. „Nem tettem egyebet, csak kiálltam amellett, hogy egy kisebbséget az illetékes anyaország részesítsen védelemben, olyanképpen, ahogyan Ausztria védhatalmi státussal rendelkezett az olaszországi dél-tiroli osztrák kisebbség tekintetében” – idézte fel azt az álláspontját, amely miatt méltatlannak találták a kitüntetésre. Úgy vélte, hogy a rendszerváltozásban játszott szerepéért kapott elismerés megvonása a romániai rendszerváltozás állapotát jelzi, és a szólásszabadság eszméjét, valamint Temesvár szellemét is sérti. Emlékeztetett rá, hogy a kitüntetést már 2013-ban átadta megőrzésre az egykori temesvári harcostársaiból alakult forradalmi emlékbizottságnak. Tőkés László szerint kitüntetésének megvonása beleilleszkedik abba az általános magyarelles hangulatba, amely Romániában az elmúlt években erősödött meg. „Célpontokat keresnek a megfélemlítés céljával, és példát kívánnak statuálni azokkal, akik szólni mernek” – utalt a székelyföldi városok polgármesterei ellen indított eljárásokra. Kijelentette: „fokozott mértékben ragaszkodnunk kell az olyan értékekhez, mint a szólásszabadság és a román–magyar barátság”, amelyek kárt szenvednek a döntés következtében.

Tőkés László csütörtökön a Klaus Johannis államfőnek címzett nyílt levélben „politikai és diplomáciai öngólnak” nevezte kitüntetésének visszavonását. Amint a Mediafax hírügynökség idézte, kijelentette, hogy a kitüntetéssel vagy anélkül is hű marad Temesvár szelleméhez. „Felvetődik a kérdés, hogy azokkal a kitüntetettekkel is így járt-e el a román állam, akiket elítéltek korrupció miatt? Megvizsgálja-e (az államfő) azt is, hogy az ő kijelentéseik és tetteik összhangban vannak-e az alkotmánnyal?” – idézte Tőkés László nyílt levelét a Mediafax hírügynökség.

Kelemen Hunor, az RMDSZ elnöke elfogadhatatlannak minősítette, hogy bármilyen ürüggyel vissza lehessen vonni Tőkés Lászlótól az 1989-es forradalomban betöltött szerepéért kapott román állami érdemrendet. „26 évvel később is ugyanolyan értékük van a teljes hazai társadalom számára az akkori bátor tetteknek. Mindannyiunk történelmét nem lehet ilyen módon átírni, újrafogalmazni. Ezért sem értek egyet az érdemrend visszavonásával” – írta a közösségi oldalon az RMDSZ elnöke.

Szijjártó Péter csalódást keltő döntésnek nevezte Tőkés László, a Fidesz-KDNP listáján megválasztott európai parlamenti képviselő, nyugalmazott királyhágómelléki református püspök romániai kitüntetésének visszavonását, ami szerint „európai mércével is nehezen mérhető”. A külügyminiszter kiemelte: Tőkés László elévülhetetlen érdemeket szerzett Románia közelmúltbeli történelmében. Emellett Szijjártó Péter kitért arra is, hogy legutóbbi látogatásakor a román külügyminiszter és miniszterelnök is konstruktív hangnemet ütött meg. A miniszter szerint a román elnök döntése abba a kontextusba sem illik, miszerint a két ország (Magyarország és Románia) kapcsolatrendszerét fejleszteni kívánják.

Bukaresti válasz Orbánnak: a román igazságszolgáltatás pártatlan

Az igazságszolgáltatás pártatlanságát hangoztatta a bukaresti külügyminisztérium múlt hétfőn, válaszképpen Orbán Viktor miniszterelnök kijelentésére, miszerint Romániában politikai hadjárat folyik magyar politikusokkal szemben. A kormányfő szerint háttérbe akarják szorítani a magyar kisebbség politikai vezetőit, amit szerinte megfelelő súllyal szóvá kell majd tenni. A miniszterelnök a nagyköveti értekezleten értékelte Magyarország és a szomszédos államok viszonyát. A bukaresti külügyminisztérium hozzátette: következésképpen a romániai illetékes szervek döntéseit ilyen szempontból nem lehet megkérdőjelezni. Tavaly több székelyföldi település vezetője ellen is bűnvádi eljárást indított a román korrupcióellenes ügyészség. Ezek nyomán Gyergyószentmiklóson Mezei János polgármestert, Sepsiszentgyörgyön Antal Árpád polgármestert felfüggesztették hivatalából, Csíkszeredában pedig Ráduly Róbert önként lemondott a polgármesteri tisztségről, miután vádat emeltek ellene.

Kelemen Hunor Orbán Viktorral találkozott

Fontos, hogy az idej romániai választásokat kísérő belpolitikai csatározásokból az erdélyi magyarság megerősödve kerüljön ki, és ez az önkormányzati és parlamenti képviseletben is megmutatkozzon – hangzott el Orbán Viktor miniszterelnök és Kelemen Hunor RMDSZ-elnök múlt hétfői megbeszélésén, a budapesti Országházban. Havasi Bertalan, a Miniszterelnöki Sajtóiroda vezetője az MTI-nek elmondta: Kelemen Hunor bemutatta a magyar miniszterelnöknek azokat a kiemelt fejlesztési programtervezeteket, amelyek az erdélyi magyarok identitásának megőrzését és a kulturális élet fellendítését szolgálják.

Orbán Viktor egyetértéséről és támogatásáról biztosította az elképzeléseket, amelyek között szerepel például felsőoktatási szórványkollégium és közösségi tér létrehozása Temesváron, a szamosújvári Mezőségi Téka Szórványkollégium munkálatainak befejezése, a Székelyföldi Jégkorong-akadémia kialakítása vagy Sepsiszentgyörgyön az Erdélyi Művészeti Központ műtárgygyarapítása – emelte ki a sajtófőnök. „2016-ban meg kell erősítenünk magyar képviselőtünket Romániában” – hangsúlyozta Kelemen Hunor az Orbán Viktor miniszterelnökkel folytatott megbeszélésen, amelyen az elmúlt időszak belpolitikai történéseiről tájékoztatta a magyar kormányfőt. „Legfontosabb feladatunk a megszerzett jogok megőrzése, az, hogy megakadályozzuk a jogfosztásokat, kivívt eredményeink megcsorbítását annak érdekében, hogy az erdélyi magyar közösség biztonságban érezze magát szülőföldjén” – részletezte az RMDSZ elnöke.

Parlamenten kívül maradt az MKP, taroltak a rendszerellenes pártok

A Híd és az MKP némileg rontott 4 évvel ezelőtti eredményén abszolút számokban és százalékosan is. De az igazi felfordulást a szlovák választók okozták azzal, hogy radikális és rendszerellenes pártoknak szavaztak bizalmat. Az előzetes közvélemény-kutatások alaposan tévedtek. A Smer népszerűségvesztését ugyan előre jelezték, de összességében meglepetésnek számít a 737 481 szavazattal elért 28,28%-os eredményük. Négy éve több mint 360 000-rel szavaztak rájuk, ami 44,41%-kal parlamenti többséghez juttatta őket. Mandátumaik száma 83-ról 49-re csökkent. Az 5%-os küszöb környékére várták a Szabadság és Szolidaritást (SaS) és az az Igor Matovič vezette Egyszerű Embereket is. Az SaS-nek sikerült meglovagolnia a pedagógusok és az egészségügyi dolgozók sztrájkja miatt megerősödött Smer-ellenes hangulatot, és a jobboldali szavazatok nagy részét megszerezve megduplázták négy évvel ezelőtti voks számukat (150 266 után 315 558), ami összességében 12,1%-ot jelent számukra. A képviselői helyeik számát is majdnem megkétszerezték: 11 után 21 SaS-os képviselő ül majd a parlamentben. Az Egyszerű Emberek (OLANO - NOVA) a Smer és a SaS mögött harmadik erővé nőtte ki magát, több mint 55 ezerrel jobban teljesítve (218 537 után 287 611), ennek megfelelően támogatottságuk 8,55%-ról 11,02%-ra nőtt. A mandátumaik száma hárommal megnőtt, 19 képviselőjük lesz. A Szlovák Nemzeti Párt (SNS) parlamentbe jutása nem okozott meglepetést. Négy évvel ezelőtt 116 420 vokssal és 4,55%-os eredménnyel kimaradtak, de a SaS-hoz hasonlóan majdnem nekik is sikerült a duplázás: a rájuk leadott 225 386 szavazat 8,64%-ot ért, összességében a negyedik helyre futottak be. A parlamentbe várt pártok közül a #SIEŤ eredménye kapcsán tévedtek leginkább a közvélemény-kutatók. A legerősebb jobboldali pártnak várt tömörülés végül csak 146 ezer szavazatot szerzett, amivel éppen hogy csak bekerültek a parlamentbe 5,6%-kal. A legnagyobb meglepetést egy

másik jobboldali párt, a Kereszténydemokrata Mozgalom (KDH) produkálta. A közel 100 ezer választót veszítő kereszténydemokraták 4,94%-os eredménnyel (a korábbi 8,82% után) kiestek a parlamentből. A legnagyobb nyertesek kétségtelenül az erős személyek köré szerveződő két újonc párt, a Család vagyunk (Sme rodina) és a Mi Szlovákiánk Néppárt (Ludová strana Naše Slovensko). Két héttel a választások előtt még egyik közvélemény-kutató sem gondolta, hogy a szélsőséges Marián Kotleba vezette mozgalom bekerülhet a parlamentben, de az első választók nagy része nekik szavazott bizalmat, így 209 779 szavazattal 8,04%-kal parlamenti párt lettek. A Boris Kollár vezette Család vagyunk előretörésére voltak már kimutatható jelek, de a 172 860 szavazattal elért 6,62%-os eredményük így is minden várakozást felülmúlt.

A Bugár Béla vezette Most-Híd négy éve 176 088 szavazattal 6,89%-kal végzett a választáson, ami 13 képviselőt jelentett. Most 169 593 szavazatot gyűjtött a párt, az elért 6,5%-os eredmény 0,39 százalékponttal rosszabb a négy évvel ezelőttinél. A párt sok szavazót veszített a magyar járásokban, míg Pozsonyban és az északi járásokban új támogatókat szerzett. A 13 képviselői mandátum a mostani választások nyomán 11-re csökkent, közülük heten magyar, négyen pedig szlovák nemzetiségűek.

Az MKP-nak ismét nem sikerült a bejutás, ezúttal elmaradt a 2012-es és a 2010-es eredménytől is, szavazataink száma 110 ezerről 105 ezerre csökkent. Az MKP listáján Berényi József pártelnök kapta a legtöbb preferenciavoksot (50 ezret), utána Bárdos Gyula következik (32 ezerrel). A karikázás nagy győztese a most először induló Menyhárt József, aki 20 ezer voksával a harmadik helyre került. Sok preferenciaszavazatot kapott Orosz Örs (Fiatal Függetlenek), aki az ötödik legtöbb karikát gyűjtötte össze (9 ezret). Az FF többi három jelöltje is viszonylag jól szerepelt. Szintén jól szerepeltek a Via Nova Ifjúsági Csoport jelöltjei, ők 23-an mintegy 45 ezer preferenciaszavazatot gyűjtöttek.

Az eredményekre reagálva az MKP elnöke úgy fogalmazott, hogy nincs győztese ezeknek a választásoknak, a felvidéki magyarság viszont veszített, s mint mondta, a politikai megosztottság nagyon komolyan befolyásolta a választás eredményét. „Nincs győztese a választásnak” – összegezte álláspontját a magyar párt elnöke, a kormányalakítás ugyanis rendkívül nehéz lesz. Sok kis pártból áll majd a parlament és „véltetően a leendő kormány is, Robert Fico szavaival élve, tákolmány lesz, mindegy, hogy a Smer vezetésével alakul-e meg, avagy a jelenlegi ellenzéki erők lépnek majd koalícióra”. A választások eredményei alapján Dél-Szlovákiában mind az MKP, mind a Most-Híd meggyengült. Berényi József szerint, ha a Most-Híd elfogadta volna az együttműködést, akkor erős képvisellete lehetne Dél-Szlovákiának, így azonban semmire sem lehet számítani. „Ha az elmúlt négy év alatt a Most-Hídnak nem sikerült semmit átültetnie, ebben az összetételű parlamentben már semmi esélye sem lesz, hogy bármit is tegyen Dél-Szlovákiáért” – fogalmazott a párt elnöke, aki szerint a politikai megosztottság nagyon komolyan befolyásolta a választás eredményét. Berényi József elmondta, a sikertelenségért kész vállalni a felelősséget. A Kossuth Rádió 180 perc c. műsorában elmondta, felajánlja lemondását. Az MKP elnöksége hétfő délután ülésezik, ahol részletesen értékeli a választások eredményét is.

Három választás egy napon

Pásztor István, a Tartományi Képviselőház és Maja Gojković, a köztársasági parlament elnöke is arra tett ígéretet tegnapi újvidéki közös sajtótájékoztatóján, hogy a tartományi és a helyhatósági választások dátumát a köztársasági szintű voksolás dátumához fogják igazítani, hogy mindegyik szavazás ugyanazon a napon, április 24-én menjen végbe. Ezt a tartományi házelnök kabinetjében megtartott egyeztetés után közölték. „Áttekintettük az elmúlt közel kétéves együttműködés eredményeit. Megállapítottuk, hogy a szerb képviselőház ebben az időszakban folyamatosan nyitott volt azok iránt a törvénymódosítási indítványok iránt, melyeket a vajdasági parlament fogalmazott meg. Elsősorban az elnök asszony nyitottságának köszönhetően oldott és érdeklődő légkörben nyílt alkalmunk ezeket az indítványokat megindokolni a köztársasági parlamentben. Folytattuk azt a hagyományt, amely az előző összetételű szerb parlamentben honosodott meg, amikor Nebojša Stefanović volt a parlament elnöke” – értékelte Pásztor, hozzátéve: olyan vívmány ez, amelyet a következő parlamenteknek is ápolniuk kell. A választások kiírásáról szólva elmondta, Gojkovićyal egyetértettek abban, hogy a tartományi és önkormányzati szavazásnak ugyanazon a napon kell lenniük, rendes időben történő választásokról van szó, melyekkel kapcsolatban mindkettejüknek megvannak az előírt kötelezettségei, léteznek határidők. Ami a vajdasági voksolást illeti, Pásztor megerősítette, hogy március 22-én írja azokat ki, kilencven nappal az előző parlament mandátumának lejártá előtt, az előírásoknak megfelelően ennek következtében a szavazásnak április 22. és május 22. között kell lezajlania, azzal, hogy természetesen figyelembe fogja venni az államfő döntését az országos szintű voksolás idejéről. Maja Gojković hasonlóképpen elégedettséggel nyugtázta a két képviselőház előző kétéves együttműködését, és megállapította, hogy megfelelő gyakorlatot alakítottak ki ezen a téren.

Pásztor Bálint: Olyan helyzetben kell lenni, hogy hatni tudjunk a politikai folyamatokra

Olyan helyzetben kell lenni a választások után is, hogy hatni tudjunk a politikai folyamatokra - hangsúlyozta Pásztor Bálint a Vajdasági Magyar Szövetség (VMSZ) parlamenti frakcióvezetője pénteken telefonon az MTI tudósítójának az előre hozott választások kiírását követően. Tomislav Nikolić szerb elnök pénteken jelentette be, hogy április 24-én előre hozott parlamenti választások lesznek a nyugat-balkáni országban. Pásztor Bálint szerint az utóbbi évek bebizonyították, hogy csak akkor lehet a vajdasági magyarság számára fontos ügyekben előrelépéseket elérni, ha a párt kormánypozícióban van, így a VMSZ arra törekszik, hogy az állampolgárok bizalmának megszerzésével

koalíciós tárgyalási pozícióba kerüljön a választásokat megnyerő párttal. „Egyrészt abban bízunk, hogy olyan erős felhatalmazás áll majd mögöttünk, amely lehetőséget ad arra, hogy koalíciós tárgyalásokat folytathassunk, másrészt viszont reméljük, hogy meg tudunk egyezni azokról a közös pontokról, amelyek megvalósítása érdekében a kormánykoalíció részeként közösen dolgozhatunk” - fogalmazott a legnagyobb vajdasági magyar párt politikusa, majd kiegészítette: „természetesen ezúttal sem fogunk minden áron erre törekedni, ahogy eddig sem tettük”. Megfogalmazása szerint az is kiderült az utóbbi években, hogy ellenzékéből „nagyokat és az embereknek tetsző” kijelentéseket lehet tenni, tényleges érdekképviselőre viszont nincs lehetőség. Az utóbbi két évben országos szinten számos magyar szempontból fontos lépés történt, ami azt bizonyítja, hogy a szerb kormány a magyarság számára fontos témákat is felkarolta - szögezte Pásztor Bálint. A kollektív bűnösség elve kikerült a szerbiai jogrendből, a nemzeti kisebbségek részarányos foglalkoztatása terén kézzel fogható előrelépések történtek, a kormány elfogadta a külön kisebbségi akciótervet, amely az uniós csatlakozás folyamatában számon kérhető eredmények elérésére kötelezi Szerbia kormányát, valamint olyan fontos infrastruktúra-fejlesztési programok is megvalósultak, mint a Budapest-Belgrád és a Baja-Szabadka-Szeged vasútvonal tervezése, illetve építése, és több év után a szabadkai Népszínház építkezése is folytatódik - részletezte a politikus. A VMSZ parlamenti képviselője szerint a következő években Szerbia európai uniós csatlakozási folyamatának részeként - várhatóan 2017 végéig - módosítani kell az ország alkotmányát, és több magyarságot is érintő törvényt, ezért olyan helyzetben kell lenni, hogy hatni tudjanak a folyamatokra. Április 24-én egyben vajdasági tartományi és önkormányzati választást is tartanak. Pásztor Bálint rámutatott, hogy a VMSZ országos és vajdasági szinten önállóan, de két másik vajdasági párt támogatásával indul, és a választási programot is közösen dolgozzák, míg önkormányzati szinten közös listát indít a VMSZ a Vajdasági Magyar Demokrata Párttal (VMDP), valamint a Magyar Egység Párttal (MEP). Kiemelte, fontosnak tartották, hogy ne belgrádi központú, vagy szerb párttal induljanak közösen. „Szerbiában ennek nagy hagyományai vannak, és ha így döntöttünk volna, akkor minden bizonnyal több képviselőre számíthatnánk, (...) de az önállóság nekünk nagyon fontos. Arra számítunk, hogy ezt az emberek is értékelni fogják” - tette hozzá.

Már több mint százezer kárpátaljai kapott magyar állampolgárságot

2016 januárjáig több mint százezer kárpátaljai lakos szerzett magyar állampolgárságot az egyszerűsített honosítási eljárás során. Keskeny Ernő, Magyarország kijevi nagykövete az *Ekonomicseszkije Izvesztyija* című lapnak adott interjújában megjegyezte, hogy a magyar törvényeknek megfelelően a határon túli magyarok továbbra is igényelhetik az egyszerűsített honosítást. Ez azokra a kárpátaljai magyarokra vonatkozik, akik igazolni tudják magyar származásukat, és beszélnek a nyelvet. A magyar állam által biztosított

lehetőséget nem Ukrajna elleni lépésként kell értékelni – hangsúlyozta a nagykövet. A diplomata hozzátette azt is, hogy a helyi magyarok őshonosok Kárpátalján, hiszen egykor ez a terület Magyarország része volt. Hennagyij Moszkal, Kárpátalja kormányzója sem látja jogsértőnek a magyar állampolgárság megadását. Arról nem is beszélve, hogy az ukrán parlamenti képviselők, a kormány tagjai között is sok a kettős, sőt hármas állampolgársággal rendelkező személy, ezért ha valakik tisztogatni szeretnének, akkor kezdjék a saját köreiken belül, a befolyásos politikusokkal, üzletemberekkel, mint amilyen például Igor Kolomojszkij oligarcha, aki a médiában is elismerte, hogy három állampolgársággal is rendelkezik – fogalmazott a nagykövet.

